

REDACTOR
DR. ALEXANDRU RUSU

REDACȚIA ȘI ADMINISTRATIA
BLAJ — JUDEȚUL

MANUSCRISURILE
SE ÎNAPŊAZĂ

Opinierea

Foaie bisericească-politică. — Apare în fiecare Sâmbătă.

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 120 Lei

Pe 6 luni . . . 60 Lei

Pe 3 luni . . . 30 Lei

Numărul 2:50 Lei

Pentru inserate se plătește 4 lei de șir garmond
La publicările ulterioare
se socotește taxa jumătate

Pe marginea unui interview

— De vorbă cu d. Alexandru Lapedatu, ministru cultelor —

de Dr. ALEXANDRU RUSU.

Declarațiile dlui ministru Lapedatu, cunoscut cititorilor noștri din numărul ultim al acestui organ, ating în așa măsură situația bisericii noastre, încât neapărat se impune să ne ocupăm de ele, chiar la acest loc de frunte, cu tot dinadinsul.

Un articol venit din afară, pe care-l dăm mai la vale, atinge, în legătură cu ancheta dela Cibul și Poiana, destul de bine chestia referitoare la legalitatea trecerilor puse în cauză. — Trecând peste acest punct, ne vom opri deci numai asupra celorlalte două declarații făcute de d. ministru.

Prima este în legătură cu ordinul dlui R. Franasovich, fostul subsecretar de stat la interne.

Se știe anume, că acest ordin, de care ne-am ocupat mai pe larg în Nr. 38, impune funcționarilor administrativi „cea mai deplină imparțialitate și obiectivitate” în mișcările religioase dela ordinea zilei, cerându-le chiar — cu punerea în vedere a sancțiunilor legale — „să ia măsurile convenite pentru a împiedeca acte de forță față de vre-o confesiune”. Și aceste dispoziții s'au luat mănecându-se din constatarea foarte prețioasă pentru noi, că s'au găsit în Transilvania funcționari administrativi ortodocși, cari au făcut „propagandă între credincioșii bisericii unite pentru a trece la biserica ortodoxă română”.

Oricine va citi ordinul dlui Franasovich, va trebui să admită că el nu poate fi interpretat decât în sensul pe care i-l-am dat noi în numărul dela 20 Septemvrie c. Ne miră deci foarte mult părerea contrară a dlui ministru Lapedatu, care — fără a ne face onoarea de-a ne aminti cu numele, dar, vizându-ne evident, pe noi — afirmă, firește fără a încerca o dovadă, că ordinul „a fost tendențios interpretat și comentat de o parte a presei de peste munți”.

Di ministru profită apoi, cum spune, de ocazie — după părerea noastră inadins căutată — să declare, că nu numai funcționari ortodocși, ci și uniți — și încă destui! — s'au făcut vinovați de un . . . amestec în acțiuni de convertire confesională. Susține deci, la fel cu d. Franasovich, că sau găsit într'adevăr funcționari ortodocși, cari au făcut între credincioșii bisericii noastre propagandă pentru a trece la ortodoxie, dar, în deosebire de d. ministru, ține să afirme, că funcționari uniți, și încă destui, s'au dat la un asemenea amestec vinovat. În ce privește amestecul abuziv al funcționarilor ortodocși avem deci două declarații pariforme, sprijinite chiar pe rezultatele unei anchete — după d. Lapedatu: *singura ce s'a făcut până acum* —, pe când față de funcționarii uniți nu avem decât afir-

mația gratuită a dlui Lapedatu, pe care nu o va putea sprijini niciodată cu fapte concrete.

Să ne ierte d. ministru acest cuvânt, dar credem că am fost datori să-l spunem. O va recunoaște credem — măcar în camera conștiinței — și dsa, că nu biserica noastră a pornit o luptă de exterminare împotriva ortodoxiei, ci tocmai invers. Este I. Preasfințitul dela Sibiu, care a spus cuvântul *nedesmintit până acuma*, ce nu se va uita niciodată, că „nu-și va da odihnă oaselor sale, până vom trece cu toți în brațele lui de părinte”, și este biserica ortodoxă care sprijinită — da, sprijinită în foarte multe părți de organe ale statului — ține să înfăptuiască acest gând, cu toate mijloacele. Este prin urmare numai firesc, ca în mișcările religioase născute de pe urma acestei acțiuni, în care biserica noastră este — o spunem pentru a miia oră — în curată defensivă, funcționarii administrativi uniți să nu poată avea rolul incriminat de d. Franasovich. Ceeace vor fi făcând ei, cu deosebire prin părțile nordice ale țării, pe unde biserica ortodoxă este ca și inexistentă, nu poate fi decât *apărarea bisericii unite de incursiunile ilegale și abuzive ale celorce vreau să ne desființeze* cu orice mijloace. Or, aceasta nu este decât datoria lor de funcționari, pentru care cei puțini — ori „destui”, cum o spune d. ministru —, cari au tăria de suflet s'o facă, ar trebui să fie remunerați în chip special . . .

Dar să trecem la al doilea punct al declarațiilor dlui Lapedatu, mult mai grav decât cel dintâiu.

„Trecerile dela biserica unită la cea ortodoxă — a spus d. ministru — s'au intensificat, e drept, în timpul din urmă, într'o măsură de natură să alarmeze pe unii prelați uniți. *Comune întregi din județul Hunedoara, Făgăraș, Târnava mare, Solnoc-Dobâca, Maramurăș și Sătmar au trecut în cursul verii la biserica ortodoxă*”.

Or, adevărul — pe care, mai ales după cele de mai sus, n'avem nici un motiv să-l ascundem — este acesta: În județul Hunedoara e vorba de credincioșii noștri din Poiana și din Cheile Cibului, o mână de oameni într'o mare masă ortodoxă, între cari, cu toate terorizările cunoscute, sunt încă mulți cari se lipesc de biserica noastră. În județul Făgăraș au fost ademeniți — căci de treceri legale nu-i vorba nicăeri — credincioșii noștri din Drăguș, unde am avut cam a patra parte a comunei și din Ucea de sus, unde cei 120 de uniți stăteau în fața unui număr de ortodocși de zece ori mai mulți. Și aici mai avem însă destui, cari nici nu vreau să audă de ortodoxie. În județul Târnava mare au fost ceva mișcări

în comunele Toarcla și Boarta, dar lucrurile s'au potolit, îndatăce am putut să le trimitem preoți, cu desăvârșire. În Solnoc-Dobâca nu a fost și nu este nici o mișcare de trecere, fiindcă — va admite și d. Lapedatu — faptul că preotul ortodox Purdea intră, din când în când, cu chei false, în biserica noastră Gârbou-Leurda, nu înseamnă decât o crimă ordinară, unică până acum în felul ei, pentru care numitul preot va răspunde în fața parchetului. În Maramurăș este o filie numită Valea Porcului și comuna Cornești-Ferești, unde apostatul Dr. Pașca, azi preot misionar al Clujului ortodox, turbură apele unirii și unde situația nu este încă definitiv limpezită, precum și parohia Sarasău, unde din vre-o 900 suflete au au trecut vre-o 40, supărați pe chestii stolare, pe cari agenții ortodocși s'au îmbiat să le reducă în chip simțitor. În jud. Sătmar, în sfârșit, putem înregistra ceva mișcări la Ilba, unde din vre-o 700 suflete au trecut vre-o 40, la Racșa, unde din peste 2000 suflete s'au ortodoxit vre-o 10 și la Tur, unde așisderea s'au câștigat, tot pentru stole, 10 suflete din cele vre-o 900, câte avem.

Aceasta este — fără nici-o reticență — situația din comunele la cari s'a putut gândi d. ministru Lapedatu. În loc de șasă județe, avem deci numai două (Făgăraș și Maramurăș), în care se poate vorbi de o mișcare mai însemnată, în câte două comune, iar în colo ori nu este nici o mișcare, ori este atât de neînsemnată încât nu poate să alarmeze pe nimeni. „Alarmarea unor prelați uniți”, de care vorbește d. ministru, nu s'a făcut deci — și nu se va face nicidecum — pentru eventualele treceri, deoarece biserica noastră nu înțelege să facă nimănui silă, fiind oricine liber de-a merge unde-i convine. Ea s'a făcut — și se va face și'n viitor — singur pentru ingerințele abuzive ale organelor administrative, cărora neapărat trebuie să li-se pună un capăt.

Așa fiind, poate să vadă oricine, că declarația de mai sus a dlui ministru Lapedatu, nu era iertat să se poată produce. — Căci a spune, fără orice altă precizare, că în județele Hunedoara, Făgăraș, Târnava mare, Solnoc-Dobâca, Maramurăș și Sătmar, *comune întregi au trecut la ortodoxie* și a spune aceasta fără să fii bine informat — ori poate chiar dimpotrivă — înseamnă, nici mai mult nici mai puțin, decât a te face tu însuși, ministrul tuturor cultelor țării, agentul propagandei ortodoxe, preconizate de neodihnitul mitropolit al Sibiului.

Or, lucrul acesta, împotriva căruia ținem să protestăm odată pentru totdeauna cu toată tăria, este atât de grav, încât d. ministru neapărat va trebui să se explice, și încă în plin parlament. Greșeli de acestea nu pot să fie iertate și de aceea suntem siguri, ca Preasfințitul noștri arhieriei vor ști să-și facă acolo pe deplin datoria.

Dixi et salvavi.

□ □

O alarmare ridicolă. La aparență pentru a salva, chipurile, interesele catolicismului și ale papalității, dar în realitate pentru a le promova pe acelea ale ortodoxiei pe care o servește, „Infrățirea“ liberală din Cluj se alarmează mai nou într'un chip extraordinar pe tema unor declarații făcute, afirmative, din partea Mons. Schioppa, nunțiu papal din Ungaria, la un congres catolic ținut de curând la Budapesta.

Ci-că, acest Monsenior, care a vorbit acolo în limba italiană despre dragostea creștină ce trebuie să-i unească pe oameni, ar fi spus, și încă pe ungurește, și cuvintele: „Cred în învierea Ungariei“. Or, fraza aceasta, spune „Infrățirea“, alarmându-se peste orice măsură și afișând-o cu litere cât pumnul, este fraza cunoscută e „ebrediştilor“ de dincolo și a iredentiştilor de dincoace de Tisa. Mons. Schioppa s'a identificat deci cu programul de revendicări naționale a acestora..., Monseniorul este nunțiu papal, a grăit deci în numele Papii..., Papa este deci împotriva întregității României! Iar concluzia este, că Mons. Schioppa, ale cărui vorbe „au trecut toate îndrăselile“ dând naștere unui „caz foarte grav“, nu mai poate rămânea... la Budapesta și pentruca lucrul acesta să nu rămână baltă, trebuie să intervină la Roma însuși Mons. Mailáth, episcopul Ardealului.

Acesta e primul articol, asupra căruia iubii confrăți dela „Infrățirea“ au crezut că trebuie să revină cu un al doilea și mai ridicol, așezat chiar în fruntea gazetei, în care se întreabă: „Ce va face biserica greco-catolică?“ Aici, după ce se pune chestia, că ar fi interesant să se știe „dacă această biserică consimte să sprijinească aspirațiunile imperialiste ale Ungariei“, o ia ceva mai domol și „înclinând a crede (Vezi! Vezi! *N. R.*), că biserica noastră (!) greco-catolică nu poate să sprijinească sub nici o formă asemenea acte“, i-se pune în vedere că are datoria de-a interveni și ea, cu toată energia (= amenințând cu ruperea pecetilor dela 1700? *N. R.*), „ca Mons. Schioppa să nu mai rămână... în demnitatea pe care nu știe să o cinstească în deajuns“.

„Așteptăm deci, așa încheie, cinstiții confrăți, cu încredere intervenția satisfăcătoare pentru noi a bisericii gr. catolice...“

Ar fi deci, ca arhieriei bisericii noastre să intervină la Sf. Scaun, ca pe nunțiuul său din Budapesta imediat să-l amoveze din această demnitate, pentrucă — presupunând că lucrul este adevărat — a spus, că „crede în învierea Ungariei“. Or, ridicolul acestei logice este atât de evident, încât frații dela „I.“ dându-și acum mai bine seama de prostiile debitate, ne vor dispensa, credem, singuri dela datoria de a-l mai pune în lumină.

Ne mărginim deci să le spunem de astădată, că cu toată primejdia de a fi scoși mai negri decât însuși contele Apponyi, intervenția dorită a bisericii noastre nu se va face și — aceasta cu deosebire — că ar fi fost mult mai la locul său, ca alarma să se fi îndreptat asupra... panamalei cu pașapoartele văitienesții.

Lucrul ne interesează ceva mai de aproape decât vorbele Monseniorului Schioppa, cari poate nici nu s'au spus.

Sanctitatea Sa Damianos al Ierusalimului. Am înregistrat și noi, la timpul său, că patriarhul ortodox al Ierusalimului a trimis întâiu o delegație, iar pe urmă, afirmative, mai mult întâmplător (găsindu-se, vezi Doamne, în călătorie de recreare pe Marea neagră) a făcut și în persoană o vizită țării noastre.

Căpeteniile ortodoxismului român, între cari nu se găsește încă nici una având o demnitate atât de înaltă, au ținut să se facă mult

tămbălău în jurul acestei vizite, trăgând chiar și clopotul cel mare dela mitropolia din București. I-s'a făcut deci o primire destul de sărbătorească, pe care gazetele capitalei — cu deosebire cele mai ortodoxo-file — au înregistrat-o pe coloane întregi. „Sanctitatea Sa“ — căci așa a fost intitulat pe toată linia, deși numirea aceasta miroasă a „papistășie“ —, care a venit proprie, cel puțin așa se spune, după bani, putea fi deci mulțumit, în lipsă de bani, cari nu prea știm să i-se fi pus la dispoziție, și cu această primire.

O vreme s'a și crezut, că acesta ar fi cazul, după ce Sanctitatea Sa a lăsat, cum se știe, multe binecuvântări țării și neamului, iar familiei regale i-a înmanat un autograf grecesc plin de cele mai alese urări. Ba a mers chiar mai departe, oferind M. Sale regelui Ferdinand demnitatea de șef suprem (!) al bisericii greco-ortodoxe, precum și protectoratul asupra sfântului mormânt din Ierusalim. Și aceasta, cu toate că nu știm ca M. Sa să fi trecut încă la legea „dominantă“ a țării.

Iată însă, că o telegramă din Belgradul Sârbiei anunță mai nou, că reprezentanții aceluiaș patriarh au sosit de curând la Belgrad, pentru „a conferi regelui demnitatea de șef suprem al bisericii greco-ortodoxe și protectoratul asupra sfântului mormânt din Ierusalim“.

Din grația Sanctității Sale Damianos, sfântul mormânt va avea deci, pe lângă alții mai vechi, doi noi protectori, iar biserica greco-ortodoxă încă doi șefi supremi (!)...

Apropos de acest caz, pe cât de ciudat, pe atât și de propriu mentalității bizantine, „Neamul Românesc“ al dlui N. Iorga scrie următoarele: „Publicul e nedumerit, și nu știe cine l-ar putea dumeri d. I. G. Duca, d. I. Lapedatu, I. I. S. Damianos, sau forța divină“.

I-o spunem noi: Mentalitatea genuină ortodoxă.

Mizeriile dela poșta din Blaj. Dintr'un număr recent al ziarului „Patria“ din Cluj reținem următoarele șire, cari n'au lipsă de comentariu:

Dela un cârd de vreme plângerile împotriva poștei sunt tot mai numeroase. În deosebi poștele de prin comune și de prin orașele mai mici din provincă, pare că sunt într'un hal de dureroasă decadentă. Ca pildă poate servi poșta din opidul Blaj. Dela războiu încoace s'a perândat la conducerea oficiului de aici vre-o șeșe diriginți. Nu mai vorbim de funcționari și de alți membri ai personalului, cari se schimbă aproape lunar. Funcționarii cu oarecare pregătire, pentru insuficiența salariilor au părăsit oficiul aproape toți, căutându-și alte rosturi de existență. Și la ghișee sunt astăzi persoane, cari, ca ieri, făceau numai pe însoțitorii de trăsură la gară. Aproape nu știu nici să scrie. Așa e situația la recomandate, de pildă. Nu e mai bună stare nici la direcționarea scrisorilor. Secții importante sunt conduse de începători, nu numai în ale serviciului, ci și în ale scrisorilor. Ne putem închipui cum merg treburile la o poștă destul de încărcată ca a Blajului, care trebuie să servească o eparhie mitropolitană, o academie teologică, două licee, o școală normală, pretură, judecătorie, administrație financiară, etc. etc.! Plus patru publicațiuni, dintre cari două foi săptămânale și o librărie dintre cele mai mari în Transilvania. O situație eu adevărat intolerabilă.

Direcția poștelor din Cluj e rugată să țină seama, că un oraș cultural ca Blajul merită o poștă mai bună.

Citiți și răspândiți:

□ „UNIREA!“ □

Câteva constatări.

^{pol}
In jurul unei anchete. —

În legătură cu interviewul dlui ministru Lapedatu, socotim a fi bine să ne mai ocupăm puțin în chip deosebit și de faimoasa anchetă dela Cibul și Poiana, după ce este învederat, că evenimentele din aceste parohii au prilejit discuțiile mai noue pe chestia confesională, precum și întreg interviewul dlui Lapedatu.

Dar înainte de-a trece la însași această anchetă, să ne dea voie d. ministru să-i spunem că nu știm pe ce se sprijinește, când afirmă că „nu s'ar fi produs până acum proteste, că treburile s'ar fi făcut prin silnicie de conștiință și fără declarațiile îndatinate în Transilvania în astfel de cazuri“. Iar ca dovadă a acestei aserțiuni servească adresa episcopiei Lugojului dela 25 Iuliu c. (Nr. 1366), în care se cuprind următoarele:

Considerând, că atât în comuna Cibul, cât și în Poiana, nu s'a făcut nici o trecere legală;

Considerând, că chiar dacă s'ar fi făcut unele treceri, în conformitate cu § 7 art. XX din 1848, biserica rămâne în posesiunea minorității netrecute;

Considerând, că aici s'au făcut grave abuzuri din partea autorităților administrative ale Statului,

Noi, pe lângă învoirea protestului nostru împotriva unor asemenea proceduri, cari nu ne reamintesc numai vremile lui Visarion și Sofronie, ci chiar ale Vandailor, Turcilor și Tatarilor, Vă rugăm Domnule ministru:

1. Să binevoiți a ordona de urgență o anchetă la fața locului, care să constate toate ilegalitățile comise la Cibul și Poiana. La această anchetă să fie reprezentată și episcopia noastră; să fie apoi în special invitați martorii noștri.

2. Să binevoiți a ordona restituirea momentani a bisericilor noastre din Cibul și Poiana în folosința credincioșilor gr. cat. (În aceasta din urmă comună vor avea să o reedifice ceice au demolat-o).

3. Să binevoiți a interveni la On. ministerul de Interne și la I. P. S. D. mitropolit dela Sibiu, ca pe subalternii lor, despre cari se constată, că au comis ilegalități atât de grave, să-i pedepsească și pe cale administrativă...

În cazul acesta cel puțin, ministerul a fost deci direct sesizat asupra ilegalității trecerilor! Și că a cunoscut această adresă se vede din răspunsul, în care se spun următoarele:

Referindu-ne la adresa P. S. Voastre Nr. 1366/1924, avem onoare a Vă face cunoscut, că am hotărât să se ancheteze cazul dela Cibul și Poiana de un delegat al nostru și anume de către dl inspector N. Vlădescu și de un delegat al ministerului de Interne, căruia i-am cerut, tot azi, să ne desemneze persoana.

Ancheta se va face față fiind reprezentanții Prea Sfinției Voastre și ai I. Preasfințitului Mitropolit de Alba-Iulia și Sibiu.

În consecință, Vă rugăm să binevoiți a ne comunica de urgență numele reprezentanților Prea Sfinției Voastre, cari vor lua parte la această cercetare.

Ziua cercetării o vor fixa delegații, de comun acord, între ei.

Acum vine dl ministru Lapedatu și spune: „Ancheta de care vorbiți — singura care s'a făcut până acum — n'a fost rânduită să cerceteze trecerile în sine ori conflictele ivite pentru proprietate de biserică, ci eu totul altceva. Și anume. Intrucât s'a reclamat din partea unor Ierarhi că anumiți funcționari administrativi ar fi luat parte la mișcări cu caracter confesional, ne-am văzut siliți să cercetăm, dacă și intrucât sunt de întemeiate aceste reclamațiuni...“

Dar întrebăm noi: din a cui vină, și pentru ce, ancheta de care e vorba, n'a fost rânduită să cerceteze trecerile în sine ori conflictele ivite pentru proprietate de biserică, ci numai amestecul administrației?... Și răspundem îndată: Pentrucă numai așa se putea face, ce s'a făcut, căutând a se scoate curată administrația. Oamenilor li-s'a spus, că nesiliți de nime, din curată dragoste pentru ortodoxie au trecut (în realitate nime nu trecuse, ci se anunțase numai intențiunea de-a trece, pe lângă o condițiune,

despre care înșiși oamenii știau, că e imposibilă*); cererea de trecere oamenii erau *subscriși și prin primpretor*...); iar față de obiecțiunile delegaților și martorilor noștri, însuși delegatul ministerial Dr. Țurcanovici le pune a celor vizați trebările în așa chip, ca să aibă gata și răspunsul... (de ex: »Nu-i așa, dle primar, d-ta pentru aceea ai escortat pe preoții uniți din sat, pentru că e stare de asediu?«...), deși e știut că starea de asediu pentru teritorul din chestie numai ulterior s'a proclamat!). În trecut fie zis, o aducem la cunoștința tuturor fiilor bisericii noastre, parohienii din Cibu i-au spus arhierelui lor chiar în biserică, cu lacrimi în ochi, persecuțiile grele la cari au fost expuși, ca să-și părească credința. S'a emoționat întreagă suita episcopului.

Dar pe lângă toate manoperile s'a dovedit și cu prilejul anchetei amestecului administrației, precum însuși dl Lapedatu o recunoaște în interviul său, și atunci ne mirăm cum vine totuși să spună, că ministerul nu are să se amestece în chestia acestor treceri (și deposedări, devasări de biserici), la mijloc fiind caz de conștiință și de ordin intern, spiritual și pastoral a celor două confesiuni.

Când ai constatat, că la baza unui act stă volnicia, ilegalitatea, perfidia — toate situațiile emane din acest act poartă asupra lor același timbru și un stat de ordine, un minister al cultelor, nu se pot desinteresa de el, căc' altfel ajungem la anarhie. Dreptul și morala trebuie să apară, chiar dacă »ortodoxia dominantă« ar cere contrarul. Decât cu o religie, care se poate ferici bazându-se numai pe falșuri, mai bine fără ea!

Și iarăși dacă dl ministru crede, că se poate scoate din impasul, în care l-a adus ancheta, prin aceea, că afirmă, că — desigur în alte locuri — și funcționari uniți s'au făcut vinovați de un asemenea amestec, se înșală. Cerem, să se procedeze față de aceia, ca față de ortodocși! Oriunde s'ar dovedi, că din cauza unui primpretor, notar ori primar unit, au fost scoși neuniții din biserică lor, ba biserică aceea s'a demolat, luând preotul nostru săcurea în mână: să se pedepsească, cum cerem noi să se facă cu cei neuniți.

Dar să se facă dreptate!

N. B.

Revistă bisericească.

Pe ziua de ieri, 24 Noemvrie a fost convocată la București *conferența de toamnă a episcopatului nostru*, având la ordinea zilei o întreagă serie de chestiuni importante, și cu deosebire chestia măsurilor de luat împotriva propagandei nesăbuite a ortodoxismului, care s'a dat în timpul din urmă la acte cu adevărat revoltătoare. Întreagă biserică noastră privește cu încredere spre rezultatele acestei conferențe, așteptând cuvântul de ordine al iubiților săi arhieriei.

Mișcarea pentru *prăsnuirea demnă a Anului sfânt 1925*, a luat proporții cu adevărat remarcabile. În frunte cu Italia, unde încă din primăvară s'au constituit comitete peste comitete, având la Roma un organ special „Anno Santo MCMXXV” pentru îndrumarea întregii mișcări, s'au format comitete naționale în toate țările cu credincioși catolici, ținând chestiunea la suprafață și organizând din bună

* S'a constatat, că primarul din Cibu a fost încredințat din partea I. P. S. Bălan cu completarea listei de subscrieri și că a ținut la sine mai mult timp cheia bisericii răpite, dar... acestea nu le-a făcut ca primar, ci ca credincios (!); de asemenea dl primpretor Jantea e prezent la răpirea bisericii din Cibu, nu ca primpretor, ci... ca simplu credincios (!?).

vreme peregrinajele la Roma, cari vor fi o manifestare din cele mai puternice ale catolicismului mondial. Conferența de ieri a episcopatului nostru a discutat de sigur și această chestiune, așa că în curând vom putea informa pe cititorii noștri și asupra măsurilor luate la noi pentru a ne îngloba în această măreață acțiune catolică.

Ultimii numeri ai organelor oficiale din eparhiile de Gherla și Lugoj publică în chestia *învățământului religios* ordine similare cu cel din arhidieceză, prin care se dispune ca religia să fie predată și pe viitor tot din partea preoților, chiar și acolo unde învățătorul este de aceeași confesiune cu elevii noștri.

Gazetele anunță, că sub prezidenția dlui prim-ministru Brătianu s'a ținut de curând o consfătuire la București în *causa concordatului*. Au participat la această consfătuire dd. ministri Duca, Dr. Angheliescu și Lapedatu, apoi d. C. Banu, care a condus și până acum tratativele și d. Pennescu, ministrul României la Vatican. Cu acest prilej, primul ministru a dat, afirmative, dlui Banu „autorizația să semneze concordatul, în cazul că Vaticanul va încuviința cererile formulate de reprezentanții țării noastre”. Se mai spune, că delegația noastră (dd. Banu, Pennescu și probabil d. Păclisanu) va pleca în curând de nou la Roma. — Cu toate protestele ortodoxismului, care cu toată „dominația” constituțională nu se simte, se vede, destul de bine, guvernul pare a fi deci hotărât (el va ști pentru ce!) să încheie odată aceste tratative, cari fac atâta sânge rău câtorva capete îmbăcșite ale înaltului cler ortodox.

Reuniunea eparhială de misiuni dela Lugoj anunță pentru luna Noemvrie următoarele *misiuni populare*: În zilele de 7—10 Noemvrie se vor ține la Tîrnova (Dr. Brinzeu și D. Neda), Părul (A. Pop și Dr. Gh. Fireza) și Totești (I. Ienea și Ar. Migia); iar în zilele de 20—23 Noemvrie la Clopodia (Ios. Popa și Emil Degan), Nevrincea (Dr. Gh. Fireza și R. Stoica), Livadia (Aug. Pop și V. Muntean) și Belotînt (Dr. Brinzeu și Gh. Muntean).

Dintr'un raport asupra lucrărilor congresului național al bisericii ortodoxe dela Sibiu reținem, că „referatul raportorului Dr. Ciuhandu s'a luat la cunoștință... invitându-se episcopatul să continue *demersurile de apărare contra concordatului* și la caz de nevoie, episcopatul, însoțit de parlamentarii ortodocși, să ceară guvernului ca raporturile bisericii catolice să se reglementeze, nu prin concordat, ci prin lege de stat. La caz de nevoie (Altă nevoie! N. R.), se va apela și la opinia credincioșilor”. — Congresul prevede deci o întreagă serie de „nevoi”, cari, considerând hotărârile, mai noue ale guvernului, par a fi într'adevăr inimente, așa că te pomenești că în curând o să avem pe această chestie un adevărat front de luptă, fiind într'o tabără guvernul și, chipurile, biserica unită, iar în cealaltă căpeteniile ortodoxe, în frunte cu d. Ciuhandu și cu ne lipsita doamnă Alexandrina Cantacuzino, alături de... catolicii maghiari, cari după cum se știe, s'au declarat împotriva concordatului plănuț.

Organizația preoțimeii ortodoxe „Andrei Șaguna” din Ardeal aranjează pe zilele de 13—14 Noemvrie un *congres misionar* la Oradea mare. Dintre punctele la ordinea zilei ale acestui congres reținem următoarele: Problema apostolatului laic în zilele noastre; organizarea apostolatului laic la orașe și sate; concordatul

(Inomis necesar! N. R.); căutarea de soluții pentru înzestrarea materială a bisericii noastre (Răpirea de biserici? N. R.) — În vederea congresului guvernul a acordat reducere de 75%.

Gazetele anunță, că având guvernul în chestia *organizării unitare a cultului ortodox* păreri deosebite de ale sf. Sinod se va întruni de nou o comisie delegată cu compunerea diferendului. Din cauza acestui diferend, care bun e Dumnezeu de se va compune vreo dată, s'a amânat și deschiderea sf. Sinod.

Știri mărunte.

PENTRU RESTANȚIERI. Intrând în al patrulea cvartal, invităm stăruitor pe toți abonemenții, cari sunt încă în restanță cu plătitrea abonamentului, să binevoiască a ne trimite datoria cât mai fără întârziere, pentru ca și noi să ne putem achita față de creditori.

Personale. I. Preasfinția Sa pâr. mitropolit VASILE a plecat Miercuria trecută la București, pentru a lua parte la discuția asupra Mesajului dela Senat.

— P. Ven. Ordinariat arhidiecezan a numit pe pâr. canonic Dr. Alexandru Rusu de inspector al învățământului religios de toate gradele din arhidieceză; pe pâr. Aurel Pop directorul spiritual al penitenciarului din Aiud, de protopop onorar, pe pâr. Nicolae Coroiu Ponoreanu de paroh la Buciumșasa, iar pe pâr. Octavian Bugner de adm. parohial la Moldovenești.

— P. Ven. Ordinariat de Lugoj a numit pe pâr. Ioan Avram de paroh la Spini, pe pâr. Ioan Ordean de paroh la Romos, iar pe pâr. Victor Boca de paroh la Cigmău.

Concurs. P. Ven. Ordinariat de Gherla publică, cu terminul de 1 Noemvrie, concurs la postul de *exactor diecesan* la serviciul central. Salar ne bază 1050 Lei lunar, plus accesoriile.

— P. Ven. Ordinariat de Lugoj publică, cu terminul de 10 Noemvrie, concurs la postul de *paroh II la Lugoj*.

„Invalizii de război”, societate de asistență sub înalta protecțiune a M. S. Regina și a principelui moștenitor, își va înființa o filială și în orașul Aiud, capitala județului nostru. Scopul acestei filiale este ajutorarea materială și morală a invalizilor de pe teritoriul județului, ferindu-i astfel de căile rele ale demoralizării. Ca membri se pot înscrie corporațiuni, și familii, precum și singuratici, bărbați și femei, fără nici o deosebire de naționalitate și confesiune. Taxa anuală este dela cinci Lei în sus. — Doritorii de-a se înscrie ca membri să se anunțe, verbal sau în scris, la d. Vasile Popa, maior în retragere, Aiud, str. Mihai Viteazul 76.

Locale. Măine, Dumineca săptămânei a șaptea după Înălțarea sf. Cruci și sărbătoarea M. M. Dimitrie, va predica în catedrală pâr. Dr. Augustin Tătar, profesor la Academia de teologie.

— Un apel semnat de banca »Patria«, adresat către locuitorii comunei Blaj pune de nou la ordinea zilei — și de astădată într'o formă concretă — chestia *luminii electrice* pentru orașul nostru. Apelul invită la semnarea de acțiuni pentru formarea unei societăți anonime cu un capital fundamental de 1 milion și jumătate Lei. Acțiunile sunt de câte 1000 Lei, trebuind să se cumpere din partea partidelor cel puțin atâtea acțiuni câte lampe doresc să introducă și fiindcă numărul lampelor dorite, cuprinse într'un conspect anterior, se apropie pe 2000, avem cele mai bune nădejde că suma prevăzută în proiect va fi acoperită, dacă nu chiar supra-semnată. Chestia este atât de însemnată, încât n'avem destule cuvinte pentru a ne arăta bu-

curia asupra stadiului în care a ajuns și pentru a îndemna publicul blăjan să o îmbrățișeze din toate puterile. — Realizându-se lumina electrică, a Blajului, banca »Patria« va putea însemna una din cele mai frumoase succese ale sale.

— Marșia trecută s'a dat, în sala de gimnastică a liceului de băieți, o reprezentare teatrală, susținută de o trupă de actori ai Societății teatrale din București. Sa jucat »Farmacistul petrece« de Tristan Bernard.

Dela casa cercuală a Asigurărilor sociale din Alba-Iulia ni-se cere să anunțăm pe patronii mari și mici din cuprinsul regiunii, că intră obligator în prevederile legii asigurărilor sociale din 1907, fiind obligați a pune la dispoziția organelor ei de control toate scriptele în legătură cu reținerile și vărsămintele cotizărilor pe trei ani din urmă. Sumele restante se vor plăti organelor de control, cari umblă anume în acest scop și patronii se fac atenți, să se execute întocmai, pentru a fi scutiți de neplăcerile execuțiilor.

† **Iosif F. Negruțiu**, proprietar în Suctur și fratele păr. Ioan F. Negruțiu, directorul școlii normale din Blaj, căruia și pe această cale îi transmitem condoleanțele noastre, s'a stins la 13 Octomvrie, în anul 68 al etății. Il deplâng număratoase rudenii. — Odihnească în pace!

† **Păr. Vasile Boca**, parohul Cigmăului (eparhia Lugojului), s'a stins la 26 Septemvrie în anul 73 al etății și 39 al preoției sale cinstite. — Fie-i partea cu dreptii.

Telefonul „Unirii“.

P. Diciosânmărtin. Ordinul care dispune, ca de pe edificiile noastre școlare să se înlăture înscricțiile vechi, cari arătau caracterul școlii, este ilegal și de aceea veți lucra în consecință. De altfel, asupra acelor edificii nu poate dispune decât proprietarul, care este biserica.

M. Sibiu. Că ordinul cunoscut al dlui Franasovich, care a făcut atâta sânge rău fraților din ortodoxia »dominantă«, ar fi fost cam »pripit«, cum îl numește organul mitropoliei dela Vv., se prea poate. Dar un lucru e sigur, că dacă s'ar mai fi așteptat, cerându-se în prealabil avizul I. Preasfințitului Nicolae, el nu ar mai fi apărut desigur nicidecum. Și atunci poate tot a fost mai bine așa. Nu de alta, dar după ce — e spusa dlui ministru al cultelor — se găsește atâția funcționari uniți cari contravin aceluși ordin, e bine ca autoritățile mai înalte să aibă, oricum, un temei legal pentru a-i putea opri în opera lor nefastă. Și dacă funcționarii ortodocși vizați și ei, și chiar în primul rând, prin acest ordin, nu sunt vinoțați, fiind — cum spune »Telegraful« Dvoastră — pe nedrept vătămați de acest ordin, ne mirăm foarte mult, pentru ce crede acest organ, că »ministerul de interne va trebui să revie asupra lui«. Am dori foarte mult o mică explicare a acestei dorințe și de aceea Vă rugăm să li-o cereți, șoptindu-le însă, că am dori-o puțin mai logic decât cele scrise sub titlul »Un ordin pripit« din numărul dela 22 Octomvrie c.

B. Lugoj. Asupra atitudinii pe care trebuie s'o aibă funcționarii administrativi s'a ivit mai nou, după interviul dlui ministru Lapedatu, următoarea teorie: »Fie ei ortodocși sau neortodocși, nu (sic!) pot păstra o neutralitate (!), cum cere dl ministru (Franasovich), pentru că (băgați bine de seamă: urmează motivarea) legile în vigoare despre trecerile religioase prescriu anumite datorințe dela cari nu se pot subtrage«. Este teoria I. Preasfințitului Nicolae al Sibiului (cfr. T. R. Nr. 71—2 1924 pag. 4), pe care o recomandăm în atențiunea dlui ministru al cultelor, pentru că să intervină la interne, să se revoace ordinul »stupid« al dlui Franasovich, de pie memorie.

„Legea Românească“. Oradea mare. Pentru a Vă face bucurie încreștăm, iată, și noi că Givulescul Dvoastră dorește ca la baza »Fondului religios ortodox«, care ar fi să se creeze de acum înainte, să stea: 1. Averile fondului religios catolic (!), averi deținute încă și azi (!!) de biserica catolică. 2. Ceece rămâne, după improprietărea celor îndreptățiți, din averile expropriate ale episcopilor catolice. — Dar, pentru Dumnezeu nu Vi-se pare și Dvoastră, că este adorabil acest protopop dela Radna?!

G. Huedin. Regulamentul de aplicare a noiei legi a învățământului primar și primar-normal n'a apărut încă. În schimb, d. Ghișescu, directorul general al acestui învățământ, a dispus prefectilor (!) să ia toate măsurile, ca noua lege să se pună imediat în aplicare pe întreg cuprinsul țării. — Legea se aplică deci fără regulamentul, după cum îl taie capul pe fiecare! — Și asta se chiamă politică de stat!

„Clujul“. Cluj. Citind amenințarea cam întârziată din numărul ultim, așteptăm urmarea cu creștinească resignare. Și asta nu pentru că am fi »dornici de răfuială« cu Dv. ci singur pentru a vedea cât Vă ajunge mîntea.

Dr. R. Arad. Dela București s'au retrimis o parte din numerii. Vă trimitem acum de nou toți numerii de pe August și Septemvrie.

Dr. F. Alba-Iulia. Mulțumim pentru șirele de îmbăbătare. — Cartea dorită Vă merge.

S. Giurtelec Hododului. Adresa am îndreptat-o. Numerii ceruți i-am trimis.

Of. paroh. Poșta. Cu suma trimisă sunteți în rând până la 31 Dec. 1924.

Tuturor acelor, cari în răspuns dureri ce ne-a ajuns prin trecerea la veșnicie a neuitatei noastre *Cornelia*, au cercat să ne mângâie, fie cu vorba fie prin scrisoare, sau prin participare la înmormântare, le exprimăm pe aceasta cale adânc simțita noastră mulțumită.

Diciosânmărtin, Octomvrie 1924.

Familia S. Moldovan.

(97) 1—1

Uzinele de fier și domeniile din Reșița S. A.

A v i z.

Purtătorii chitanțelor definitive ale emisiunii a III-a (realizată în Mai 1923) sunt invitați să-și prezinte, începând dela 1 Noemvrie a. c. chitanțele complet achitate ce posedă, la ghișetele societății (București, Str. Povernei 2) între 9-12 ore, spre a obține acțiunile definitive.

(97) 1—2

Direcțiunea.

BANCA CENTRALĂ

PENTRU INDUSTRIE ȘI COMERȚ S. A.

CLUJ, STRADA REG. MARIA Nr. 3.

:: SECȚIA CEREALE ::

Cumpără pe lângă prețul cel mai convenabil semințe de trifoi și luțernă. Rugăm pe proprietari respective producători de astfel de semințe, ca să ne ofere acestea, trimițându-ne proba și dicându-ne cantitatea de care dispune precum și prețul ce :: dorește a-l obține. ::

Acelor producători cari ne vor vinde nouă produsele lor în semințe de trifoi și luțernă, ne obligăm a-le decuscita (elibera de mătase) 10 % din cantitatea vândută nouă, spre a însemna semințe curățite. Curățirea o vom face cu cele mai moderne mașini. o o o

(95) 4—13

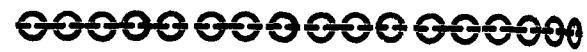
Cărți de școală primară.

Dela Librăria Seminarială din Blaj se pot comanda următoarele cărți de școală primară, cari cu toată scumpetea de azi nu li-a crescut prețurile, rămânând la cele vechi:

1. »Abecedar« Precup-Cocișiu Nr. de a. 1011—1924. Lei 6—
2. »Cetirea« cl. II. de T. Cocișiu Nr. de a. 1096—1924. » 4—
3. »Cetirea« cl. III. de T. Cocișiu Nr. de a. 1096—1924. » 8—
4. »Cetirea« cl. IV. de T. Cocișiu Nr. de a. 1096—1924. » 11—
5. »Istoria Românilor« de T. Cocișiu cl. IV. Nr. de a. 1096—1924. » 8—
6. »Științele Naturale«, de Pop Câmpeanu-T. Cocișiu, Nr. de a. 1096—924 » 9—
7. »Geografia României« de T. Cocișiu Recensată Nr. 7393/922. » 7—
8. »Istoria Românilor« cl. V—VI școlile de ucenici Nr. de a. 1096—924. » 10—
9. »Legendele Românilor« cl. II. de T. Cocișiu » 2—
10. »Legendele Românilor« cl. III. de T. Cocișiu » 2-50

„UNIREA“

Nu-i iertat să lipsească de pe masa nimănui.

CLOPOTE

Și obiecte bisericesti fără bani,

garantate
pentru 50 ani

găsiți numai la:

prima fabrică

de clopote din
România mare

Frații D. W. Popescu & Comp.

Strada Ioan Maiorescu Nr. 9.

BUCUREȘTI. (70) 49—52

Furnizorii Curții Regale și al sfințelor mitropolii, episcopii și biserici din România întreagă.

Doamnelor

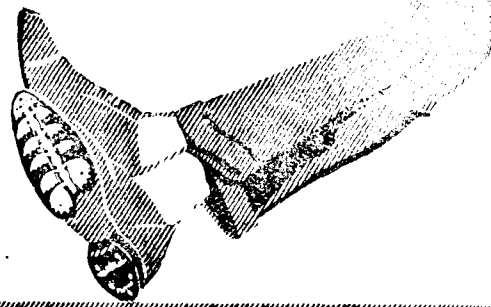
Fața frumoasă, grumazii, umerii și brațele albe, precum și mâinile delicate se pot obține singur □ □ cu ajutorul alifiei patentate: □ □

Crema Floarea Reginei-Dr. Biró

Săpunul Floarea Reginei mărește efectul.

Depozitul principal: Farmacia Dr. BIRO—Cluj. Se poate avea în toate farmaciile □ □ și drogueriile. □ □

Cine dorește să aibă un frumos câștig fără nici un rizic, să comande bilete de loterie pentru »Căminul Presei« din Cluj. — Biletele se vând pentru 2 Lei bucata și se găsesc de vânzare pretutindeni. Biroul central: Cluj, Piața Unirii 29.

Talpa și tocul de cauciuc PALMA,

este cel mai bun, pentru că ușurează mersul și nu face șgomot, păstrează picioarele și ghetele, fiind tot odată mai durabile decât pielea. o o o o o

CUM NE VINDECAM DE REUMATISM ȘI GUTA

BROȘURĂ INTERESANTĂ. NU TREBUIE SĂ LIPSEASCĂ DIN NICI O CASĂ. GRATUIT CONTRA JUMEI DE 1 LEU PENTRU PORTO. CERETI LA FARMACIA VOREL DIN PIATRA-N.